

WILLIAM BOERICKE, M. D.

PRINCIPIILE HOMEOPATIEI

AȘA CUM AU FOST ENUNȚATE DE HAHNEMANN
ȘI VERIFICATE DE-A LUNGUL UNUI SECOL DE
PRACTICĂ MEDICALĂ

Traducere din limba engleză:
MONICA MEDELEANU

EDITURA HERALD
București

PRINCIPIILE HOMEOPATIEI

.....

Cuprins

PREFAȚĂ	9
CAPITOLUL I DOMENIUL TERAPEUTIC	11
CAPITOLUL II PRINCIPIILE FARMACOLOGIEI	25
CAPITOLUL III EVOLUȚIA MATERIEI MEDICA HOMEOPATE	35
CAPITOLUL IV <i>PROVING</i> -UL REMEDIILOR	45
CAPITOLUL V INTERPRETAREA PATOGENEZIEI REMEDIULUI	53
CAPITOLUL VI RELĂȚIILE ÎNTRE DIVERSE REMEDII	61
CAPITOLUL VII APLICAREA HOMEOPATIEI	65
CAPITOLUL VIII <i>SIMILUM</i>	81

.....

Cuprins

CAPITOLUL IX	
A DOUA PRESCRIPTIE	85
CAPITOLUL X	
NOSOLOGIA LUI HAHNEMANN	93
CAPITOLUL XI	
POSOLOGIE	111
CAPITOLUL XII	
PREPARAREA MEDICAMENTELOR HOMEOPATICE	121
CAPITOLUL XIII	
FILOSOFIA LUI HAHNEMANN	131
ANEXE	141
UN CATEHISM AL <i>ORGANONULUI</i> LUI SAMUEL HAHNEMANN	143
UN CATEHISM AL LUCRĂRII LUI HAHNEMANN DESPRE <i>BOLILE CRONICE</i>	169

.....

PREFAȚĂ

*Organonul Medicinei*¹, studiu care îi aparține lui Hahnemann, este marele manual al școlii homeopatice. Cuprinde concepții filosofice și îndrumări practice pentru fundamentarea unei autentice științe a terapiei, iar progresul autentic către această țintă constă în totalitate în urmarea direcției indicate în această lucrare. Datoria specifică și înaltul privilegiu al homeopatiei constau în lămurirea principiilor ei pentru cercetători și aplicarea lor cu fidelitate. Pe măsură ce aceste obiective se îndeplinesc, această carte de căpătâi devine o veritabilă sursă de lumină terapeutică pentru practicieni.

Învățăturile lui Hahnemann și edificiul terapeutic înălțat de școala homeopatică se bazează pe două elemente distincte. Pe de-o parte, pe faptele observației și experimentului, obținute prin metodele inductive de cercetare, fapte care pot fi verificate astfel tot timpul; și, pe de altă parte, pe ideile noi rezultate în urma raționamentului deductiv, idei aparținând posibil unui domeniu mai larg și mai înalt și aflate într-o anumită măsură dincolo de ceea ce acceptă gândirea științifică modernă, dar având totuși o mare putere în dobândirea rezultatelor curative.

¹ În original, *Organon der Heilkunst*, studiu publicat în 1810 de Hahnemann și tradus fie cu titlul *Organonul medicinei*, fie *Organonul artei de a vindeca*. (N. red.)

Până de curând tendința homeopatiei moderne a fost aceea de a-și folosi energia poate prea exclusivist în scopul acumulării faptelor care dau rezultate imediate, neglijând întrucâtva studiul principiilor aflate la baza ei. Odată cu neglijarea studiului fundamentelor homeopatiei s-a născut cochetarea cu metodele școlii vechi și adoptarea terapiilor moderne paliative și mecanice care, cu siguranță duc la deteriorarea practicii noastre caracteristice. Era firesc să apară reacția. Ne aflăm în mijlocul ei. Ne așteaptă o renaștere a homeopatiei. Cuvântul ei de ordine este învățarea și studiul *Organonului*.

Cartea de față se dorește a fi o introducere și un ajutor pentru studiul mai complet și acceptarea mai largă a doctrinei lui Hahnemann. Nu are pretenția de a fi mai mult decât o încercare de a elucida aspectele centrale și vitale tratate adesea abscons și întotdeauna metaforic de către Hahnemann și de a-l familiariza astfel pe cercetător cu fundamentele școlii noastre. Aceste doctrine esențiale nu consideră necesară acceptarea fiecărui enunț al lui Hahnemann ca având o importanță egală și absolută. Într-adevăr, este necesar să se facă o distincție judicioasă, deoarece lucrurile minore pot fi instructive sau obstructive sau chiar distructive, în funcție de modul în care sunt susținute; ele pot fi așadar folositoare sau nu pentru dezvoltarea medicului ori pentru evoluția științifică a școlii.

Autorul s-a folosit bucuros de tot ce s-a publicat în sprijinul acestui obiectiv și speră că acest mic volum va fi folosit de către studenți și practicieni ca un prim pas către prețiosul filon al filosofiei profunde și al sugestiei practice cuprinse în lucrările lui Samuel Hahnemann.

W. Boericke, M. D.

.....

CAPITOLUL I

Domeniul terapeutic

Scopul științei medicale este acela de a vindeca boala, iar idealul cel mai înalt de vindecare al medicului, după cum spune Hahnemann (*Organon*, § 2), este restabilirea rapidă, blândă și permanentă a sănătății sau îndepărtarea și anihilarea bolii în totalitatea ei în modul cel mai rapid, sigur, mai puțin dăunător și pe baza principiilor ușor de înțeles, adică cu cea mai mică cheltuială de timp, bani, vitalitate și suferință.

În urmărirea acestui obiectiv, medicul folosește toți factorii care contribuie la sănătate. Acesta este domeniul:

Terapia [*therapeuein*, a îngriji]. Aceasta include tot ceea ce se referă la știința și arta vindecării, toți agenții și medicamentele acestora care pot fi de folos în acest scop. Cuprinde dieta, climatul, îmbrăcămintea, baia, îngrijirea bolnavilor, folosirea căldurii, frigului, aplicarea electricității și a tuturor celorlalte mijloace folosite de medic pentru restabilirea sănătății, atunci când este posibil, sau pentru ameliorarea stărilor extreme sau a bolilor incurabile ori pentru prevenirea dezvoltării lor. De aici rezultă:

Trei metode de combatere a bolii, de care fiecare medic este obligat să se folosească. Ele sunt:

1. Tratamentul preventiv.
2. Tratamentul paliativ.

3. Tratatamentul curativ.

Acestea acoperă tot câmpul posibilităților activității terapeutice¹.

Tratatamentul preventiv include aplicarea a tot ceea ce fiziologia, igiena, știința sanitară etc. pot ști despre dezvoltarea bolii potrivit învățaturii din § 4 al *Organonului*.

„Medicul este în același timp un păstrător al sănătății, atunci când cunoaște cauzele care perturbă sănătatea, produc și mențin boala și atunci când știe cum să le îndepărteze de persoanele sănătoase.”

Aceste metode cuprind mult din știința bacteriologică, medicația antiseptică, specialități care au făcut progrese enorme în ultimii ani. Includ, de asemenea, folosirea judicioasă a remediilor homeopatice în prevenirea sau modificarea dezvoltării bolilor epidemice și ereditare.

Tratatamentul paliativ. Tratamentele paliative sunt de două feluri și vizează:

- (1). Folosirea medicamentelor în dozajul lor fiziologic pentru efectele lor directe, precum folosirea opiumului și a morfinei pentru durere. Aceasta este metoda obișnuită a școlii vechi.

- (2). Administrarea remediului homeopatic, ales cu grijă, în doze minuscule. Acest tratament dă frecvent rezultate strălucite în ameliorare acolo unde

¹ Acest fapt a fost exprimat cu competență și de o manieră desăvârșită de către dr. Hering în cuvintele *Hindern*, *Lindern*, *Mindern* (obstacol, ușurare, diminuare), care cuprind toate posibilitățile sferei specifice în care un medic poate fi de ajutor.

vindecarea este imposibilă. Cea din urmă metodă trebuie încercată în toate cazurile înainte de a fi folosită ameliorarea cu ajutorul drogurilor¹.

Aceasta este aproape singura resursă a vechii școli, de care s-a abuzat mult, dar care în mâinile adevăratului medic care îi cunoaște locul subordonat constituie o metodă legitimă în bolile incurabile, aflată dincolo de legea vindecării, unde putem doar să ușurăm, nu să vindecăm definitiv. În timp ce homeopatia reduce nevoia și ocaziile pentru folosirea paliativelor simple la o cantitate mică, ameliorarea continuă să fie folosită în practica medicală, dar exprimă întotdeauna nepuința medicului de a vindeca în totalitate.

Tratamentul curativ este folosit aproape exclusiv de homeopatie, fiindcă doar această metodă vindecă fără să-l supună pe pacient la noi dureri și disconfort; doar ea îndeplinește cel mai înalt scop al medicului, acela de a vindeca rapid, blând, complet, potrivit metodelor științifice și raționale.

Toți medicii sunt nevoiți uneori să se folosească de toate cele trei metode. Ca sanitari și igienişti, medicii pot face multe pentru a preveni bolile infecțioase și epidemice; ca homeopați, pot face multe pentru eradicarea tendințelor către bolile moștenite și prevenirea dezvoltării lor; și, pe măsură ce legile care guvernează tratamentul curativ sunt aplicate mai complet, nevoia de simplă ameliorare va scădea în mod corespunzător.

¹ Medicamente preparate din substanțe de origine minerală, vegetală și animală prin procedee specifice, în laboratoare farmaceutice specializate. Aceste medicamente se numesc astăzi *remedii homeopatice* și sunt lipsite de toxicitate. Deși data de apariție a cărții de față este final de secol XIX, vom folosi în continuare termenul de *remedii homeopatice* în locul celui de *droguri* folosit în trecut. (N. red.)

Lăsând deoparte câmpul larg al terapiei generale, comun tuturor medicilor, indiferent cărei școli de medicină aparțin, ne vom limita la tratarea diferitelor utilizări ale remediilor ca agenți terapeutici.

Terapia medicinală constă în folosirea remediilor ca medicamente, în scopul modificării sau vindecării bolii. Remediile sunt folosite în domeniul terapiei medicinale fie empiric, fie potrivit legii similitudinii, adică în mod științific, deoarece sunt utilizate conform legii stabilite.

Empirismul se bazează numai pe experiență și este o practică fără nicio legătură cu vreo teorie sau deducție științifică ori investigație. Un remediu este administrat pentru că experiența a arătat că este eficace într-un caz similar. Este regula autorității și duce la rutină mecanică în practică. Anumite remedii au dobândit, în orice caz, un loc permanent în tratamentul descoperit empiric și al cărui mod de acțiune nu poate fi explicat deocamdată. S-a descoperit că anumite remedii acționează curativ împotriva anumitor boli, dacă sunt administrate în doze materiale. Ele sunt cunoscute ca specifice. Nu sunt multe; de exemplu, chinina pentru malarie, mercurul pentru sifilis, iodul pentru afecțiunile glandulare, acidul salicilic pentru reumatism etc. Acestea au o poziție unică, deși se poate susține că relația este homeopatică, chiar dacă diferă de relația homeopatică obișnuită dintre remedii și boală în ceea ce privește dozajul material.

Practica realizată după o teorie patologică este caracteristică vechii școli de medicină. Se schimbă constant, pe măsură ce viziuni diferite asupra fiziologiei și patologiei conduc la modificări terapeutice corespunzătoare. Prin urmare, este una

dintre cele mai instabile metode. În prezent, patologia fiind dominată de concepții bacteriologice, măsurile terapeutice corespunzătoare sunt preponderent germicide, antiseptice sau antitoxice. Dar patologia bacteriologică și, prin urmare, terapeuticele ei dau deja semne că vor fi înlocuite în mod inevitabil¹.

Tratamentele, atunci când sunt administrate potrivit unor teorii patologice, se folosesc fie potrivit metodei alopatice, fie celei enantiopatice.

Alopatia (de la *allos* – altul și *pathos* – boală), unde simptomele sunt diferite, aceleași organe și țesuturi fiind afectate într-un mod diferit sau alte organe și țesuturi fiind afectate într-un mod oarecare; relația fiind una de *diversitate nedefinită*².

Alopatia atacă de obicei părțile cel mai puțin afectate de boală, cu scopul de a o înlătura cu ajutorul lor și a o elimina astfel, după cum se presupune (*Organon*, § 55).

Antipatia sau Eantiopia (de la *eanthios* – contrar și *pathos* – boală), unde simptomele sau stările indicate de ele sunt opuse, relația fiind una de *antagonism direct*. Este o metodă paliativă, pur și simplu, prin care medicul poate părea că este cel mai folositor și poate câștiga de obicei încrederea pacientului amăgindu-l cu ameliorarea de moment.

Ineficacitatea și pericolul acestei metode, atunci când este aplicată în bolile de natură cronică, sunt ușor de verificat prin observație clinică (vezi *Organon*, § 56-71).

¹ Lawson Tait spune că de-a lungul vieții sale profesionale a învățat și apoi a abandonat patru sau cinci teorii despre inflamare și prevede că teoria despre bacteriologie prevalentă în prezent, pe care o numește cocofobie, va merge curând pe drumul celorlalte teorii.

² Dake, *Pathogenic Therapeutic*.

„Toată experiența pură și experimentul exact ne vor convinge că simptomele persistente de boală sunt ameliorate sau eliminate atât de imperfect de simptomele *contrare* ale unui remediu, folosit potrivit metodei enantiopatie sau paliative, încât după o scurtă perioadă de ușurare aparentă, vor irupe din nou într-un grad mai înalt și agravate în mod vizibil” (*Organon*, § 23).

În categoria tratamentului alopatic intră și metoda biochimiei introdusă de dr. Schuessler din Germania și diferitele forme de tratament chimic, cum este cea a lui Hensel etc. Prima a adoptat din homeopatie metoda diminuării dozajului și unele dintre remediile ei specifice, dar altfel nu are nicio relație cu homeopatia, din moment ce procedurile ei terapeutice se bazează pe o *teorie patologică*, și nu pe simptomele pacientului individual, care este singura bază a terapiilor homeopatice. De acest domeniu ține și:

Organoterapia, care este metoda terapeutică ce își propune să suplinească deficiențele din activitatea funcțională a organelor umane prin administrarea unor substanțe obținute din organele similare ale animalelor.

S-a descoperit că extrasul de glandă tiroidă animală, administrată organismului uman, provoacă o dispariție rapidă a simptomelor patologice de mixedem – o formă de boală sau atrofie a tiroidei, care blochează îndeplinirea funcției sale.

Doctrina potrivit căreia organele sănătoase ale anumitor animale sunt folositoare în boli ale respectivelor organe umane, reluată recent de vechea școală, a fost susținută clar de Oswald Croll, un discipol al lui Paracelsus. Extinderea ei modernă este nerațională și neștiințifică și un capriciu terapeutic trecător.

În afară de aceste tendințe speciale și moderne ale practicii vechii școli, există anumite trăsături permanente care îi sunt caracteristice. În locul ipotezelor anterioare despre cauzele ascunse ale bolii care se dovedesc iluzorii și amăgitoare ca bază pentru tratament, s-a presupus că există cauze materiale ale bolii și, de aici, tratamentul, bazat pe astfel de ipoteze, a constatat în cea mare măsură în eliminarea din organism a presupusei cauze supărătoare, de unde a rezultat lista purgativeilor, emeticelor, substanțelor revulsive sudorifice, procedurilor chirurgicale, medicației locale de toate felurile. Dar, cu toate că prin acestea se obține frecvent o ușurare temporară, nu se instituie o vindecare permanentă, ci mai degrabă o dezvoltare a stării înseși în cazul bolii cronice; sau mai devreme ori mai târziu apar metastaze, care sunt privite atunci ca boli noi, și nu ca rezultate directe ale tratamentului inadecvat.

„Dar în cea mai mare parte a cazurilor de boală cunoscute drept cronice, aceste măsuri terapeutice impetuoase, indirecte, care slăbesc și care aparțin vechii școli, abia dacă se dovedesc, în vreun caz, de cel mai mic folos. Pentru câteva zile cel mult, ele suspendă una sau alta dintre acele manifestări supărătoare ale bolii, care se vor întoarce oricum de îndată ce natura s-a deprins cu acei stimuli de contracarare; iar boala va reapărea cu o violență sporită, fiindcă forțele vitale au fost slăbite de durerea provocată de revulsie și evacuările inadecvate.”¹

Obiecții la tratamentul enantiopatic

1. Este numai un tratament simptomatic care atacă o singură stare predominantă, în locul bolii luate ca întreg, și duce cu necesitate la folosirea polifarmaciei în efortul de a întâlni stări diferite în același timp.

¹ *Organon*, Introducere.

2. Ameliorarea trecătoare este urmată de o agravare a înseși stării care trebuie îndepărtată, necesitând dozaj crescut.
3. Bolile produse de remedii complică boala pacientului până la pierderea speranței de însănătoșire, posibilitatea de a face rău prin necesitatea introducerii dozelor mari de remedii și substanțe străine fiind întotdeauna foarte evidentă.

Niciuna dintre aceste metode terapeutice nu este curativă în adevăratul sens al cuvântului, acela de a modifica direct activitățile vitale ale organismului. În cazurile în care un astfel de tratament are succes în cele din urmă (și anumite rezultate temporare binefăcătoare nu pot fi negate), metoda homeopatică este mai directă, mai sigură, mai radicală și lipsită de risc pentru pacient.

Practica bazată pe *Legea vindecării* este singura metodă terapeutică cu adevărat științifică, din moment ce numai ea îndeplinește condițiile științei și oferă o practică medicală valabilă tot timpul și aplicabilă la toate formele de boală a oamenilor și a animalelor.

Homeopatia este singura metodă terapeutică bazată pe această lege.

***Similia similibus curantur*¹.** Conform legii selectării remediului în toate formele curabile de boală, afecțiuni asemănă-

¹ Există o concepție greșită despre modul în care Hahnemann a exprimat legea similitudinii. Dr. R. E. Dudgeon, autoritatea recunoscută în ceea ce privește lucrările lui Hahnemann, scrie în apendicele traducerii sale la *Organon*: „Hahnemann a scris întotdeauna formula *Similia similibus curantur*, dând astfel o turnură imperativă sau constrângătoare a frazei”. Traducerea trebuie să fie în mod evident: „Asemănătorii să fie tratați de asemănători”. „Durch Beobachtung, Nachdenken und Erfahrung fand

toare sunt vindecate prin similitudinile lor. Prin aplicarea ei, este descoperit remediul curativ în cazurile curabile; iar în cazurile incurabile, aceeași lege trimite de obicei la un remediu care va acționa paliativ în cele mai multe stări. Prin legea vindecării se înțelege calea definită prin care puterea unui remediu îndreaptă o stare de boală către vindecare. Această lege reprezintă fundamentul homeopatiei [de la cuvintele grecești *homoios* și *pathos*, care înseamnă afecțiuni similare], metoda terapeutică ce aplică principiul potrivit căruia orice medicament care este capabil să producă simptome de boală într-un om sănătos va îndepărta simptomele similare și va vindeca astfel boala.

Prima enunțare a acestui principiu a fost făcută de Hahnemann, în 1796, într-un eseu publicat în *Hufeland's Journal*, intitulat „Despre un principiu nou pentru certificarea proprietăților curative ale medicamentelor”. În acest eseu, Hahnemann și-a formulat concluziile astfel: „Toate substanțele medicinale puternice produc în corpul omenesc un gen specific de boală, aceasta fiind cu atât mai specială, mai accentuată și mai violentă cu cât este mai puternic medicamentul. Trebuie să imităm natura, care uneori vindecă o boală cronică prin adăugarea alteia și să folosim pentru boala pe care dorim să o vindecăm o altă boală artificială foarte asemănătoare, iar cea dintâi va fi vindecată – *Similia similibus*”.

ich, dass im Gegentheile von letztern [Erleichterungsmittel und Palliative durch die Curart contraria contrariis] die wahre, richtige, beste Heilung zu finden sei in dem Satze *Similia similibus curantur*. Wähle, um sanft, schnell, gewiss und dauerhaft zu heilen, in jedem Krankheitsfälle eine Arznei, welche ein aehnliches Leiden für sich erregen kann, als sie heilen soll!”. Cu toate acestea, *Similia similibus curantur* a fost adoptată aproape general de școala homeopatică, iar acest fapt a exprimat în mod inconștient credința și convingerea că este o lege a naturii – „Asemănătorii sunt vindecați prin asemănători” – mai degrabă decât o lege a științei – „Asemănătorii să fie tratați de asemănători”.